

ORDRE D'ESTUDI REL-20283.1

TÍTOL: Projecte constructiu de Recuperació ecològica i ambiental del riu Farfanya des de la capçalera a Os de Balaguer i fins al riu Segre.

1.- Dades generals

Clau:	REL-20283.1
Títol abreujat:	Recuperació ecològica i ambiental del riu Farfanya des de la capçalera a Os de Balaguer i fins al riu Segre. La Noguera.
Tipus d'estudi:	Projecte Constructiu

2.- Condicionants del projecte

2.1.- Introducció

La infraestructura verda és una xarxa estratègicament planificada de zones naturals i seminaturals i altres elements ambientals, dissenyada i gestionada per proporcionar un ampli ventall de serveis ecosistèmics i protegir la biodiversitat tant dels assentaments rurals com dels urbans.

En el marc de l'Estratègia de Biodiversitat 2020 i la Comunicació Infraestructura verda: millora del capital natural d'Europa, de la Unió Europea, la Generalitat de Catalunya ha impulsat el Programa d'Infraestructura Verda de Catalunya. Es tracta d'un instrument clau per planificar actuacions prioritàries de millora que donin solidesa i funcionalitat a la infraestructura verda del país.

El sistema d'espais naturals protegits, juntament amb la xarxa de sòls de protecció especial definida pels plans territorials, ha configurat un primer "esquelet" de base de la infraestructura verda. Els rius i rieres formen part d'aquesta infraestructura. Aquesta estructura és d'especial importància en paisatges dominats per l'activitat agrícola, on els ambients fluvials acaben exercint de refugis de vegetació natural que ofereixen recursos a nombrosos grups faunístics i florístics. La millora de l'estat ecològic d'aquests rius és clau per millorar la funcionalitat estructural d'aquest "esquelet", especialment en els entorns més degradats.

El riu Farfanya afluent del riu Segre, neix als vessants meridionals de la muntanya de Millà cap a Tartareu i Os de Balaguer a través de la Serra Llarga, fins a Castelló de Farfanya, travessa la plana oligocènica de la vall del Segre fins a la seva desembocadura a prop de Menàrguens.

Des de la seva capçalera fins a Castelló de Farfanya el riu travessa la zona muntanyosa dels Aspres i es va obrint camí per la vall conformant un paisatge de mosaic forestal i

agrícola de secà força ben conservat, la seva llera es va minvant entre camps de conreu fins al nucli urbà de Castelló de Farfanya. A partir d'aquí el paisatge canvia radicalment i el regadiu de l'Algerri Balaguer s'imposa, on la intensificació agrícola ha reduït l'espai del riu a una llera estreta i amb una vegetació dominada per canyars pràcticament continus.

En data 11 d'octubre de 2021, la Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural encarrega a Infraestructures.cat com a mitjà propi personificat de la Generalitat de Catalunya i del seu sector públic, la gestió de la redacció del Projecte constructiu de Recuperació ecològica i ambiental del riu Farfanya des de la capçalera a Os de Balaguer i fins al riu Segre. Clau: REL-20283.

En data 21 d'abril de 2023, la consellera d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural aprova el "*Projecte Constructiu, Recuperació ecològica i ambiental del riu Farfanya des de la capçalera a Os de Balaguer i fins al riu Segre. Clau: REL-20283*" amb un pressupost general d'execució per contracta de 845.044,59 €, dels quals 698.383,96 € corresponen a les obres pròpiament dites i 146.660,63 € a l'impost sobre el valor afegit (IVA), amb un termini d'execució de 5 mesos.

Les obres de recuperació ecològica i ambiental del riu Farfanya des de la capçalera a Os de Balaguer i fins al riu Segre, comarca de la Noguera. Clau OP. REL-20283, es van iniciar el 18 de juliol de 2024 i en data 6 de maig de 2025 es va signar l'acta de recepció.

L'execució de les obres del projecte ha permès complir els principals objectius entre els quals hi havia l'eliminació dels principals nuclis amb presència d'espècies al·lòctones invasores com ara la canya americana. Malgrat això, no s'ha pogut completar l'eliminació completament, restant encara per retirar nombroses superfícies de vegetació no desitjada.

2.2.- Objecte

L'objecte de la present ordre d'estudi és la Recuperació ecològica i ambiental del riu Farfanya des de la capçalera a Os de Balaguer i fins al riu Segre, en les àrees d'intervenció que van quedar excloses del projecte previ abans esmentat, de manera que s'aconsegueixin els següents objectius:

- Millorar la capacitat de drenatge de l'espai fluvial mitjançant actuacions de neteja de lleres
- Minimitzar la presència de restes vegetals, brossa i altres residus als espais fluvials millorant la seva capacitat de drenatge
- Eliminar la presència d'espècies al·lòctones invasores, especialment la canya americana (*Arundo donax*) per tal d'afavorir la secció hidràulica del riu i recuperar els sistemes naturals associats.
- Preparar el terreny previ als treballs de revegetació mitjançant actuacions d'adequació morfològica.

- Revegetar les superfícies alterades mitjançant inserció d'estaques, plantacions i hidrosembres així com altres tècniques de bioenginyeria
- Augmentar la riquesa biològica i la qualitat paisatgística del riu.
- Eliminar, sempre que sigui possibles estructures i construccions del riu que fragmentin la seva connectivitat fluvial. Pel que fa aquest punt cal tenir en consideració l'Estudi de la comunitat de peixos del riu Farfanya inclosa en el document clau REL-20283.OE, facilitat per Infraestructures.cat.
- Recuperar, sempre que sigui viable, les embassades de les peixeres del Barranc del Reguer (Tartareu), de Sant Josep del Molí de Tartareu, de l'Horta d'Os de Balaguer al Molí de Bòria i del Molí de la Torre. Pel que fa a aquest punt es tindrà en compte l' "Estudi de la comunitat de peixos del riu Farfanya. Diagnosi i proposta de millores", facilitat per Infraestructures.cat.
- Evitar processos erosius de la llera.

2.3.- Aspectes a estudiar

- Elaborar un inventari de flora i fauna exhaustiu, amb delimitació de les espècies al·lòctones i invasores.
- Inventari d'estructures i elements construïts al llarg de la llera que puguin representar una barrera o que es trobin en desús, per a la seva descripció i actuació de millora o demolició en cas que es consideri necessari. Inclouria guals i rescloses o peixeres.
- Detecció de punts de la llera que presentin major grau d'erosió i proposta d'actuació.
- Proposta de restauració ambiental del bosc de ribera afectat per les actuacions i eliminació i tractament d'espècies al·lòctones invasores i la seva revegetació.
- Proposta de recuperació de les embassades de les peixeres del Barranc del Reguer (Tartareu), de Sant Josep del Molí de Tartareu, de l'Horta d'Os de Balaguer al Molí de Bòria i del Molí de la Torre
- Realitzar un estudi de la comunitat ictiològica del riu Farfanya que doni continuïtat al "Estudi de la comunitat de peixos del riu Farfanya. Diagnosi i proposta de millores" de novembre de 2024, encarregat per Infraestructures.cat.
- Estudi dels possibles serveis afectats per l'obra.
- Calendarització de les obres considerant la minimització als cultius, en especial de les parcel·les de regadiu que entrin en conflicte amb els treballs de restauració.
- Programa de conservació.

3.- Condicionants a tenir en compte

Per la realització de l'estudi caldrà tenir en compte els següents organismes:

Agència Catalana de l'Aigua
Confederación Hidrográfica del Ebro
Ajuntaments d'Os de Balaguer, Castelló de Farfanya i Menàrguens

4.- Annexos a contemplar

L'Estudi ambiental es redactarà contemplant mínimament els següents annexos

- Antecedents
- Estudi del medi
- Xarxa Natura 2000
- Proposta d'actuacions i justificació de la solució final
- Estructures i murs
- Estudi de l'organització i desenvolupament de l'obra
- Serveis afectats
- Expropiacions
- Estudi de seguretat i salut laboral
- Pla de treballs
- Justificació de preus
- Pressupost per a coneixement de l'Administració
- Estudi de gestió de residus
- Titularitats i catàlegs
- Reportatge fotogràfic

5.- Instruccions particulars i documentació

5.1.- Fases del projecte:

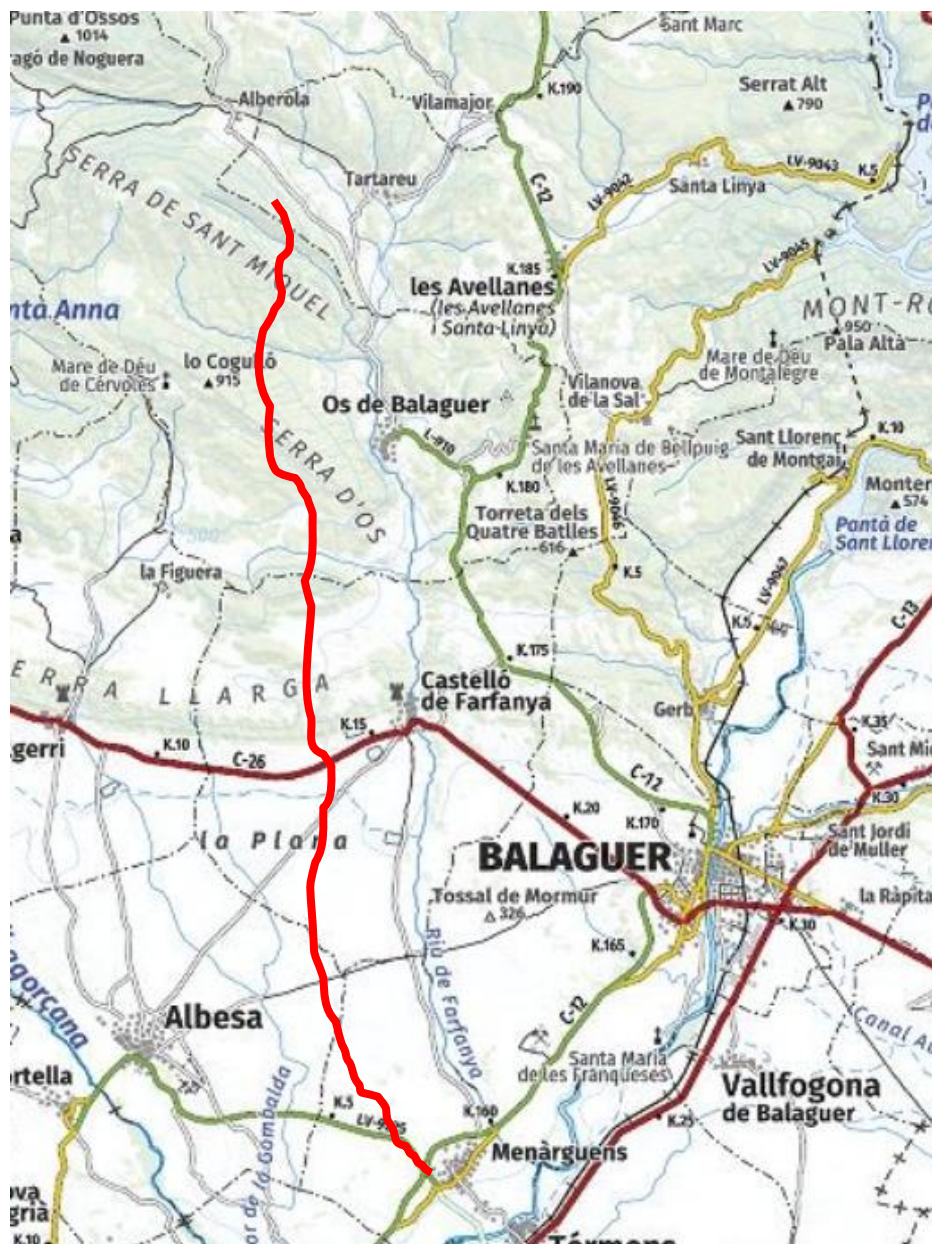
La direcció del projecte haurà de posar en coneixement de la Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural totes aquelles modificacions que puguin alterar el contingut de l'ordre d'estudi, en especial, haurà d'informar per a la seva aprovació de l'estat del projecte en les següents fases com a pas previ per a la seva continuació.

Anàlisi i diagnosi de l'àmbit d'estudi	10 setmanes del contracte.
Estudi d'alternatives i proposta d'actuacions	18 setmanes del contracte.
Maqueta	20 setmanes del contracte.

5.2.- Termini de redacció:

El termini de redacció no superarà els 6 mesos

5.3.- Documentació

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori, Habitatge
i Transició Ecològica
**Direcció General de Polítiques
Ambientals i Medi Natural**

5.4 Seguiment del projecte:

El seguiment del projecte serà a càrrec del Sr. Israel Estopà Mata

Barcelona,

Marc Vilahur i Chiaraviglio
Director General de Polítiques Ambientals
i Medi Natural

Signat electrònicament